

Pridplata, na ciju god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 7, nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/4 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uredništvo upućiti.
Neprihvaćena neprimamo

God. II. U Kalači

U Četvrtak 24. Kolovoza 1871.

Broj 34.

Zašto je Turska u gospodstvu vrhu kršćana na istoku ostala?

Ako bi znali podpuno na ovo pitanje odgovoriti, tako nam se čini da bi onda označili i ona sridstva, koja bi tribalo da kod oslobodjenja ovih naroda diluju.

To svatko zna da istočni narodi nisu bili kadri navalu tursku odbiti, i to zbog sužanstva i u slid toga neznanosti u kojoj je puk čamio. Samo plemstvo je posidovalo slobodu i učenost; al ovo od česti je zasuznjeno a od česti zamračeno bilo po strašnoj nečudorednosti, koja se po kućah bogataša razlila, tako da kod njih nije kršćanski već upravo poganski duh vladao. Ovaj se nije mogao turskoj sili opriti, koja je izprva snage svoje kupila iz virske zanešenosti, a posli na ujedinjenom mnoštvu.

Ova velika sila kuda se god onda nagnula svagdi je naišla na razuzdanost društvena i državna života. Nigdi nije vladala čast zakona već samo volja velikih i malih siledžia, koji kako s podložnim pukom tako i medju se ne biše zakonito uvezani, zato znatne sile skupiti niti znali niti voljni bili nisu. Zato ih turska navala sve polako jedno za drugim posvaljivala i zasuznjila, što joj je tim lakše za rukom pošlo što je Slavianstvo već i po viri razdiljeno bilo.

Dok je jednih srce Carigradu, a drugih Rimu težilo, donle je duh zavidnosti sve sile državne razoravao i podkopavao, na što je udesnog druga našao u nehaja-

nju za svoju viru, kojom je glavu i imovinu od Turčina kupio.

Kad su se plemići tako iznevirili i za komad kruha viru svoju pogazili, ko bi mogo čekati, da proti take velike sile puk svoju spasi otačbinu. No to bi još malo zla bilo da je na tom ostalo. Al poklem se svi učeni i moćni od svojeg roda odilili na toliko, da su poturčeni ne samo od braće svoje se raztali, već i duh turski u se upili, pa u najveće zlotvore svojih bivših braća pritvorili: ko bi mogo dakle čekati od tog puka — koji je izgubio svoje imućne, pa u tima steko opake dušmane koji su mu vazda na vratu sidili — da se od tog krvavog jarma svojom snagom oslobodi? Što nije priko više stolića moglo biti, to se neće ni odsele svojom silom se počiniti, već njima mora prići učenost i moć od onih braća, koji su u dovoljnijih okolnostih svoje sile srićno izvili. Ovo je najsvеча dužnost svih onih muževa, koji su zato duhom i imanjem odličeni da svoju braću iz neznanosti, iz sužanstva u kojoj čame izbave. Koji to prići ili zapušta griši proti onog koji je od sebe kazo, da je svitlost i da je došo sav svit prosvitliti.

Svitliti dakle triba onim narodom, nauk im triba nositi, pa će im svitlost pokazati: kake su grdne i teške one veruge kojima su u duši srcu obvezani; pokaza će im da su dosad bili sluge koji nisu vladali ni svojom osobom ni obitelom ni vrimenom ni imovinom.

Ako ovi narodi prime u um u srce u volju slobodu, da im to bude obći duh: onda će poštitvat u drugom slobodu vire pa tu neće jedan u drugom napadat; on-

da će poštivat u drugom materiu jezik pa radi toga neće jedan drugog progoniti; onda će poštivat svoju osobu, i neće se kao sužanj tuđoj osobi podložiti, već samo zakonu podvrgnut: dakle siledžie neće taka pogodna za svoje samovoljno gospodovanje sridstva naći. Onda će pripoznat da sloboda više vridi nego sila, pa će na osiguranje slobode slobodno voljno se sjediniti, jel će znat da po osiguranoj općoj slobodi osigurana je sloboda svakom svoje osobe, vrimena i imanja, dakle sloboda utemeljenja blaženstva.

Oni dakle koji žele svoj rod od jarma turskog osloboditi, triba da ga prije od svojeg sužanstva koji na njem po neznanosti teži oproste, jel dok to ne dostignu zaluda će se mučiti. Ta šta vridi Grku što su ga jarma turskog lišili, kad još i sad mora tuđ jaram nositi, poklem slobodu nezna ni u sebi ni u drugom poštivat. Pridsude koje na putu ujedinjenja stoje triba izkoreniti: to je priziranje virsko i napadanje međusobno, to je pohlepnost gospodstva vrhu izkrnjenog dakle nepoštivanje svoje i drugog osobene slobode, u čem nalazi uzrok i obće siromaštvo; jel dok čovik nije naučio poštivat svoju osobu i vrime, donle neće nikad ništa steći, van povlasticalah plemskih, kojima je vrime prošlo a siroma narod nemože sebe oslobodit, jer na to triba i mnogo trošit.

DOMAĆI POSLOVI.

Z A K O N

u pogledu ravnopravnosti potvrđen 7 oga prosinca a obnarodovan 7-oga prosinca godine 1868.

(Produženje.)

13. §. Zvaničan jezik sviju sudova, što su državnom vladom naimenovani, isključivo je madjarski.

Za zvanično upotrijebljenje našega jezika od ovog članka, dok se sudovi uredit, i sudski činovnici naimenovani budu, — najveća opasnost priti, jer onda nam nepomaže što bi bio naš jezik i zapisnički u općini, što se na ovaj slučaj priminit nebi mogao. Zato valja svi zastupnici nemagjarski narodnosti na saboru da istu reviziju ovoga zakona, osobito glede ovoga članka, jer kad bi ovako ostao, nebi prema uredjenim sudovima imao nikakova smisla.

14. §. Crkvene općine mogu jezik kojim će se matrikularne knjige vodit, i crkvene stvari razpravljat bez povride zakonitih prava svojih crkvenih vlasti, tako isto — u granicama zemaljskih škulskih zakona — u svojim škulama jezik pridavanja po volji odredjivat.

Pa kako stojimo mi Bunjevci i u ovom pogledu? Zlo i naopako; svećenici nam se većinom odrodiše — čestitim i rodoljubivim slava i fala — u crkvenim općinama sve se vodi magjarskim ili latinskim jezikom, kao da nas i nema, a kad se usudi koji slobodniji maternjim jezikom prozborit, smiju se na njega pitajuć kome taj govori bunjevački. No ako digod, zacilo u crkvenim općinama mogu sa punim pravom — i god su u većini zaktivat Bunjevci, da se zapisnici općinskih sidnica na njihovom jeziku vodi, da se svi spisi na njihovom jeziku odpravljaju, tu barem zakon ne daje prvenstvo držav-

nom jeziku, niti u opće zaktivat da se na njegov ima obzira rišava dakle većina.

Pa zavirimo malo i u pučke škole naše, šta i tu primjećujemo? Tad i čemer. Dica nerazumu učitelja a ovaj njih. Ta može li tu biti kakova uspeha i plova? Dica protrču osnovne škole za dvi tri godine, pa kad dodju kući, oni toliko znaju, ko kad su pošli u škole. Da je ovo tako može svako lasno uvidit, neka samo podje n. p. u Subotici po osnovnim škulama u 2-om 3-em i 4-om cirku. Pa zar nevidi pridstavništvo, nevidi škulski odbor, da će tim načinom željena cilj nastave sasvim promašena bit, da će pored svi ogromnih izdataka puk naš u prosviti ostati na onom stupnju, na kom je prija 20 godina bio; pa jeli se onda čuditi, što naši ljudi slabo šilju dicu svoju u škole, ta da vide da jim dite u nauci napriduje ne bi bilo toga bezvisnoga roditelja koji nebi dragom dušom poslao dite svoje, da se dobrome pouči.

Ali malte neće pogodit oni, što vele da je glavni cilj ciloj toj škulskoj uredbi pomadjarivanje nemagjarskih dice, kako bi se za 20—30 godina stvorio veliki magjarski narod od 14—15 miliuna. No nama se čini, da je ovaj pokušaj zakašnjen, jer je svist već toliko u naroda probudjena, da se sa ovakim pokušajima pored sveg usiljavanja više uspet ne može. Šta više nasilno pomagjarivanje moglo bi izazvati odpor od strane nemagjarskih naroda, koji bi opstanak države iz osnova potresti mopao. Zato će dobro bit, za vrimena braći Magjarima od te namire odustat. Dati svakom svoje, pa će bit mira i sloge u zemlji, slogom i uzajmim poštovanjem narodnih osobina može se tek srića i lipša budućnost opće nam domovine osigurat.

15. §. Viša crkvena tila i vlasti, sami sobom odredjuju jezik savitovanja, zapisnika dilovodstva i u dodiru sa crkvenim općinama svojim. Ako ovaj nebi bio zvaničan jezik države, iz obzira na državni nadzor, imaju se zapisnici u dostavirnom pripisu i na zvaničnom jeziku države podnositi.

Kada razne crkve i crkvene više vlasti dolaze jedno s drugim u dodir, imaju ili zvaničan jezik države ili jezik one crkve upotrijebljavat, s kojom se dodiruju.

16. §. Crkvene više i najviše vlasti mogu u podnescima na državnu vladu upravljenim dilovodni ili zapisnički jezik svoj, i polovno zvaničan jezik države; u podnescima pak na jurisdiktije ili njene organe upućenima jezik države, ili ako više zapisnički jezika ima, ma koji od ovih; crkvene općine pak u svima ovim zvaničnim odnošajima na prema državnoj vlasti i svojih jurisdikcija zvanični jezik države il svoj dilovodni jezik, na prema drugih vlasti pak jedan od zapisničkih jezika dotične vlasti upotrijebljavat.

(Slidi.)

D O P I S I.

* Pešta 19. Kolovoza. Danas je u 11½ sahati prija podne pristala jedna mlogobrojna deputacija (oda slanstvo) iz Subatice Njihovoj priuzvišonosti g. ministru unutarjih poslova g. V. Totu u stvari remonstracije zbog ne izimenovanja M. Lénarda za gradskog nadžupana u Bačkoj. Ovu svoju molbu podkripilo je isto odaslantvo sa jednom pismenom pridstavkom, na kojoj je dvi hiljade dvi stotine i četir podpisa, po kojima kao jedan uza sve muški i odvažno kliču ne triba nam Máte Lénard za nadžupana! To odaslantvo pridvodio je g. Ernest Mukić subatički poslanik na ugarskome saboru,

koji je u kratkoj ali jezgrovitoj besidi — govoru — protumačio želju subotičkog stanovništva ili većim dilom ovoga, di je naglasio : „da Njihova priuzvišenost, g. ministar nastoji odkloniti izimenovanje M. Lénarda za gradskog nadžupana i time mir i slogu medju gradjanima postavi, u nagradu pak toga ako želja ovoga izaslanstva (deputacije) ispunjena bude gotovo će biti subotičko gradjanstvo svima svojim silama u miri — od krune i vlade izimenovanog novog nadžupana podpomagati i njemu na ruku ići“ na koje je Njihova priuzvišenost od prilike ovo odgovorila : pravo izimenovanja nadžupana pristoji kruni, no ja ću uzeti u obzir i želju naroda, da odklonim svako trvenje i neslogu u narodu, pa pošto imam u rukama jednu prosbu koji su za Lénarda, evo ove druge koju mi pridaste protivni željo. Ja dakle moram stvar izbliže posmotriti i dobro proučiti, pa po tome ministarskome viću, po duši i uvirenju pridlog učiniti, a ovoga će biti stvar da riši. Ja se pak radujem i zahvaljujem da ste meni takovo povirenje poklonili i vašom prisutnošću odlikovali.

Pošto je g. Mukić prikazao nike članove izaslanstva, ponovi svoju molbu sa ričma : da izvoli Njihova priuzvišenost sa tim svojim aktom — činom — mir i slogu medju gradjanstvom utvrditi; na pokon čega g. ministar na najljubazniji način odaslanstvo odpusti.

Mi koliko smo na licu a i iz ciloga ponašanja g. ministra uviditi mogli, to u naprid tvrditi smimo, da g. ministar nikako neće se moći za Matu Lénarda izjaviti, kojega niti njegovo ponašanje — moralan život — a ni sposobnost — znanje — za takovu visoku stolicu priporučuje i samo zato što za tom osobom — ličnošću — nemožemo dobra kazati — uzdržavamo se za sada slabe strane njegove na vidik iznositi, ne u slučaju ako bi on za nadžupana izabran bio (o čemu posve sumnjamo, da može biti!) to ćemo onda i priko volje svoje nagonjeni — primorani — biti njegove zle strane očitovati, da svit vidi i čuje, koje i kakovi je taj Mate Lénard!

Da bi se pak ova cila stvar na lip i dostojanstveni način dokončala, savetovali bi g. Mati Lénardu da on za vrijeme još od kandidacije za gradskog nadžupana u Bačkoj odstupi i time kako sebi tako i vladi a najmanje samome narodu smetuje i neprilike ne čini, jer teško onome kome narod počne jednom suditi i koga potegne goniti — tome će gore biti nego da kroz sto vatre prolazi.

Na mudrost visoke vlade oslanjamo se, da ona u ovoj stvari neće dotle tirati, za ljubav jednoga čovika (koji je pozvan može biti u svitu najmanju ulogu da igra) sa jednim dilom naroda u procip dodje i ovoga silom vlasti svoje a može biti i silom bijoneta... na stolicu nadžupansku reštaurira — kad znamo da je danas najveća snaga i moć, ljubav i požrtvovanje svoga naroda nuz sebe imati.

Idemo dakle da vidimo u koliko će se danas naša vlada na glas naroda obazreti i ovome po volji učiniti.

Berlin 10. Kolov. One planine koje su se iz Česko u Sasku pružile što bliže Drezdi to se većma ponižavaju, a odud što idješ bliže Berlinu to se većma gube dok ne nastanu piskoviti atovi. Mislio bi po kakoći zemljišta da u okolišu Kečkemeta ili Szolnoka putuješ, al bi se veoma privario ako bi tko mi do da je prusko zemljište zadržalo oblik onih magjarskih. Ovde se na svakim laptu pokazuje trag umitne i pomajive ruke. Pisak ovaj različiti se od našeg bilom bojom, al slatine nije manje no

kod nas, ipak i najpoznornie oko jedva bi našlo prazno misto. Sve ti je ovde obradjeno : drumovi su uredjeni pak niti se blato gazi niti pisak izvaljiva ; drva su svuda posadjena, pak još i mešdje s ovima ogradjene.

Kako sam sanjo da bi valjalo na pisku dilovati tako sam našo sve ode već uredjeno. Zob, raž, krumpir, grašak, sočivo, bükenj, i šuma se izminjivaju, i poklem šuma tori zemlju zato ova neostaje na vike ko kod nas, već jelovina posli 12—16 godina se siče i opet na drugom komadu sadi — a ona pod plug uzima. A da vitar pisak nedigne na svoja krila, to se ugar zasije nikim lupinusom koji visoko narazte, i za ovce se pokosi, a zelena strnika se poore i zemlju dobro namasti.

A poklem je piskovita zemlja i ovde podvodna, to se kopaju uzporedni jendeci, koji vodu iz daleka izpijaju, i u svoje korito uvadjaju, da se zemljište prisuši, i trava u svoje doba izraste. Na sinokosu i tu bi rasle i takve trave koje za marvu ili ovce nisu birične, al gazda netrpi da mu ove sinokos opoganu, već ih iztribi i samo koristne ostavi. Drže i tu ovacah i to veoma lipe vune zato slatinu, ili vijavac za pašu ostavljaju ; al da ovome ne pane na pamet pokušat letiti ko divjoj patki, koja se medju pitomi izlegla, zato je ovaj privezan lupinusom i drvetom i to je sve tako mudro i ukusno složeno : da putnik kada putuje priko pruskog piska, svaki čas se vara, koda ima prid očima jednu inglezku baštu, i nepristano uzdiše, zašto oni naši piskovi ne samo ostaju neplodni, već još gazdi i štetu prinašaju.

Kod nas svaki se čovik plaši od piska, i toga samo na toliko poštiva, koliko za kućnu živinu pašu. i čokotom posadjen donaša gazdi vina, al kudan god živina prolazi, tudan se pisak u vijavac priobražava, a vinograd silnu radnju iziskuje. Jedno je što kod nas pisak ne da se u bolje zemljište obraćat, i to je što kod nas nije gazda sigurnii gospodar svojeg zemljišta nego Rus, kojem občina svake desete godine isto na novo, i to po broju uda obitelj izdiliti običaje. Dok zemlje nisu u jedan komad zbijene, donle gospodar ni svoju pašu, ni svoje ornice nemože po svojem boljem uvižbanju obdilatovati, buduć je prinuždan s voljom većine svojih komšiah se slagati.

Prus još i na to gleda da blizu ornice ni takva drva nesadi, koja imadu narav svoje žile na daleko puštati, košto je brist i drač. A kod nas danas sutra već i na onih misti će manjkati drva, gdi su prije obilovali ; dakle nastalo bi vrime da se ova naknadjaju, al svačemu razkomadana zemlja stoji na putu. Naši ljudi i Bunjevci i Nimci tako su na ove navikli, da bi ih teško bilo ubavistiti, da je to razkomadanje naravi zemljodilstva protivno — neznavši da je ovo jedino uvedeno radi bivšeg desetka, da sve bude u skupu i tako nadzor i sabiranje po spajaju bude povoljnije.

Al poklem oni koji su naredili, da se od svake stope danak plaća, znadu, da je ovo po gospodarstvo opasno, zato veoma griše proti državna i obitelna gazdaluka — što zakon ne donesu, koji bi naredio da se svaka občina na toliko komada ujedini, koliko imade posednikah; jel donle i oni zemljodilci moraju igu neumitnosti nositi, koji su već davno stekli osvidoženje : da je pola posida u jednom komadu koristnia, nego što je cila kad je razkomadana. Ta zato ako bi zemljište i ujedinjeno postalo nebi nastala potriboća zidjanja salaša, od kojih mnogi ljudi zebu. Drugo što naši ljudi zaostaju — i u tom se nalazi uzrok što ono što je plug od pašie i sino-

kosa oduzeo nenaknadjaju, a bez toga mora gospodarluk posrnuti; dočim kod nas zemljodilac samu litinu sije, koja ako pofali ni marva ni ljudi neimaju šta blagovati. Prus silnu ripu krumpir i ditelinu, i esparsetu za piću sadi i sije, pak zato su mu konji i volovi svi tako debeli ko naši dzelepci. Radnja postaje laka i omatorilo marvinče više novaca donese nego kad je mlado bilo.

Stari Rodoljub.

Koprivnica, 18-og Kolov. Naše novine u posljednjih brojevih puno su raspravama glede bunjevačkog jezika i glede naričja kojim da se bunjevačke knjige pišu. Dobar pojav u rodu našim, znak je to da imamo ljudi koji su se ma i u dvanaestom času ali ipak se sili za svoj narod.

No svaki pojav ima u sebi niku razjarenost pa prozitala ona ma iz ljubavi prama cili, ma iz neznanosti giede cili. Tako sada naši jeziko sloveci.

Jedan kani posvidočiti da Bunjevci srbskim jezikom govore, dakle malom razlikom triba im srbskim naričjem pisat, drugi opet dokaziva da su Bunjevci Hrvati triba im opet hrvatski pisat.

Ja velim da Bunjevci ništo drugo nisu nego Bunjevci. Dakle od kud uzroka da se drži consilium abeundi više bunjevačkog jezika? Čini mi se da se gospoda privaćaju za pravo koje nije njevo, ili neznadu šta je njevo. Od kud ste vi gospodo na to pozvani da prominete naričje bunjevačko? ako se osićeate pozvani Bunjevcu pisati njega poučavati: fala vami ali nipošto njegov jezik prominjivati. To je njegova svetinja to porušiti bilo bi razbojničtvo.

Kad se Bunjevac pod suncem prosvite ogrije, znaće on i sam sebi put stvoriti kojim da ide. Sad ga samo osvisnite da zna da živi. Kad oživi on će sam sebi jistbinu zaslužiti. Pišite mu kakvo mu majka govorila kad ga odgojila; pivajte mu glasom kojim seja brata, brat seju, draga dragog, drag dragu dočekuje.

Samo jedan primer.

Magjarska je literatura proiznikla iz naroda. Nigdi nije bilo valjda ni u jednog naroda literaturi toliko pro i contra škula; ali glede naričja: tu il su se slagali, ili jedan drugom nisu mnogo smetali. Pa šta su dostigli? To da im puk od „Reforme“ do „Ludašmaći“ svaki časopis — od Vörösmartie pa do Petra Tatára sve knjige razumi.

Naričje neće pomest jezik nego korak bolje reći mira kojom prosvitu mirimu narodu našim. Ostajmo uvik u okviru njegove razumnosti a u ponoći njegova jezika.

Zvonimir.

R A Z N E V I S T I.

— Novinarstvo po Evropi iz sastanka nimačkog i austrijskog cara hoće da dokuči, da je medju Pruskom i Austro-Ugarskom do sporazumljenja došlo. No to za svitski mir baš ne bi bilo povoljno; jer ovo bi sporazumljenje ostalu Evropu na isti čin izazvalo, buduće da je to sporazumljenje proti svima ostalim narodima upravljeno. Mi neznamo ili Pruska sve ovo iz nužde čini ili iz kakvog drugog uzroka. Ako se ona iz nužde ne približava Austro-Ugarskoj, to je onda očevidno, da vara i snuje propast Austrije.

— U pogledu pridsidništva Tijera tri su pridloga podnešena: s live, s desne i s centruma. Povirenstvo koje ima izvišće dati o ovim pridlozima odbacilo je pridlog live (radikalne) stranke i virovatno je, da će se u zakonodavnom tilu sridnji pridlog primiti.

— U englezkom zakonodavnom tilu veoma se znameniti događaj slućio. Doljna kuća usvojila je s množinom od 70 glasova, da se izbori odsele po tajnom glasanju vršu. No virovatno je da će se ovo važno načelo skoro po ciloj Evropi razviti.

— Izborna borba u Austriji biće po svih znakovih izvanredno žestoka. Sve stranke spremaju se na nju što većim silama. Konservativna stranka radi mirno, oprezno i skoro je gotova svojom organizaciom, dočim liberalci podižu viku i graju kano da su postali rajom u Austriji.

— Naimačka u rumunjskom pitanju dobiva pljusku za pljuskom i mirno ih trpa u džep. Njezin upliv nije primogao u rumunjskoj komori, da ovu skloni da neizvede svoj zaključak glede obveznica željezničkih. Upliv cara nimačkog nije mogao skloniti njegova podanika i rodjaka, da on ne potvrdi zaključak rumunskog parlamenta. Napokon porta je odbila ponuku carstva nimačkoga, neka se ona umiša i izravna stvar ovu u pridlog Nimaca i časti države njihove.

— Segedinska tvrdjava. Zanimljivi su slideci podatci o dosadašnjem dilovanju kr. povirenika grofa Radaya. U iztragi nalazi se 111 osoba radi razbojništva. Do sada dokazana šteta iznosi u gotovom novcu 912,240 fr.; zatim je ukradjeno 1131 konj, 784 vola, 438 krmaka, 6204 ovce. Do sada se ubilo osam okrivljenika u zatvoru.

— U Zagrebu izložbu raznih učila otvorio je hrvatski ban g. Bedeković 19-nog dana ovog miseca.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik peštanski 19-og Kolovoza. Vuna fina jedno strižena za čuju 125—140 fr., sridnjo fina 112—124 fr., izčešljana fina 115—120 fr., sridnja 108—114 fr. — Svinji iz Magjarske i iz Srbije 27½—28½ n., za iznos 29 n. — Mast sa sudom 33 fr., brez suda 31 fr. — Slanina 30½—31½ fr. — Šljive iz Bosne u sudu 12—12½ fr.; u džaku 11 fr. — Pekmez i Slavonije 10 fr. — Novo soćivo 4½—7 fr. — Grah bili 4—4¼ fr.

CINA RANE. Pešta, 19-og Kolov. Čisto žito banatsko: 83 fnt. 5 fr. 55—65 n. 87 fnt. 6 fr. 20—30 n. — tisansko, peštansko, stol.-biogr.: 83 fnt. 5 fr. 60—70 n. 87 fnt. 6 fr. 25—35 nov.; — bačvansko: 83 fnt. 5 fr. 55—65 nov. 86 fnt. 6 fr. 10—15 nov. — Raž 78—79 fnt. 3 fr. 57—62 n. — Ječam 68—70 fnt. 2 fr. 97—3 fr. 47 n. — Zob 45—48 fnt. 3 fr. 12—30 nov. — Kukuruz, požunac 82 fnt. 3 fr. 60—70 nov. — Uzimajuć fnt. po lag djumr. maže.

Visina vode dunavske.

Pešta 19-og Kolov. 6' 11" nad 0. Požun 10-og Kolov. 7' 5" nad 0.

Poruke uredništva.

Pošta: * Veoma se radujemo na vašem positu. — Subatica: †. Nije za naš list podoban. Žao nam je što naši nazori nisu u skladu s vašima.